

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ
& Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΡΗΤΗΣ
(ΠΕ.Κ.Ε.Σ. ΚΡΗΤΗΣ)

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου
Φιλολόγων (ΠΕ02)
Βασιλεία Καλοκύρη

Ταχ. Δ/ση: Ρολέν 4
Ταχ. Κώδικας: 713 05 ΗΡΑΚΛΕΙΟ
Τηλ.: 2810 24 68 60
2810 24 64 00
κιν.: 697 99 30 724
E-mail: pekeskritis@sch.gr
E-mail προσωπ.: kalokyri@sch.gr
Ιστότοπος: ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
<http://users.sch.gr/sfscholiki/fi>

Ηράκλειο, 24-1-2020
Αρ. Πρωτ.: Φ.2 /199

ΠΡΟΣ:

Διευθύνσεις και Εκπαιδευτικούς
Φιλολόγους (ΠΕ02) Σχολείων Δ.Ε.
Επιστημονικής Ευθύνης της Σ.Ε.Ε. Β.
Καλοκύρη

(διαμέσου των Δ/σεων των Σχολείων
τους)

ΚΟΙΝ:

1. ΠΔΕ Κρήτης
2. Δ/ση Δ/θμιας Εκπ/σης Ηρακλείου

Θέμα:

- α) Εκπαιδευτικό υλικό για το μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα-Λογοτεχνία Γ΄ ΓΕΛ» - ανατροφοδότηση από το σεμινάριο της ΣΕΕ Β. Καλοκύρη.
- β) Ανακοίνωση για νέο Εργαστηριακό σεμινάριο «Νεοελληνικής Γλώσσας-Λογοτεχνίας» Γ΄ τάξης ΓΕ.Λ. (ΜΕΡΟΣ Β΄. Βαθμολόγηση απαντήσεων μαθητών σε δοκιμαστικό διαγώνισμα ΙΕΠ, διαμόρφωση απαντήσεων κ.ά.), Πέμπτη 6-2-2020, 11.45-14.10, στο 3^ο ΓΕ.Λ. Διοργάνωση: ΣΕΕ Β. Καλοκύρη σε συνεργασία με 3^ο ΓΕΛ Ηρακλείου.

Αγαπητοί και Αγαπητές Συνάδελφοι,

Στη συνέχεια του σεμιναρίου «Νεοελληνικής Γλώσσας-Λογοτεχνίας» (της Τετάρτης 22-1-2020, στο 3^ο ΓΕ.Λ. Ηρακλείου) αποστέλλω συνημμένα σχετικό εκπαιδευτικό υλικό προς υποστήριξη του έργου σας.

Ειδικότερα, επισυνάπτονται:

1. Ψηφιακή παρουσίαση (ppt) με συμπληρωματικές διευκρινίσεις και επεξηγήσεις του ΙΕΠ για τη διαμόρφωση και απάντηση ερωτήσεων στο πλαίσιο της διδασκαλίας και αξιολόγησης του μαθήματος. Εμπεριέχονται και στοιχεία-ερωτήσεις κλπ του **δοκιμαστικού διαγωνίσματος (ΝΕΓ-ΛΟΓ)** που διαμορφώθηκε και δόθηκε από το ΙΕΠ σε 3 Λύκεια. **Επιπλέον**, στην παρουσίαση ενσωματώνεται πρόσθετο υλικό και **επισημάνσεις από την υπογράφουσα.**

2. Ψηφιακή παρουσίαση (ppt) του ΙΕΠ με τα Διαβαθμισμένα Κριτήρια Αξιολόγησης του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας-Λογοτεχνίας, δηλ. «ρουμπρικές» βαθμολόγησης για τα θέματα 1, 3, 4 (για το 2 δεν δίδονται, λόγω της πολυμορφίας των ζητούμενων).

Σημείωση: Για διευκόλυνση στη χρήση των Διαβαθμισμένων Κριτηρίων Αξιολόγησης σε μορφή σελίδων Α4, βλ. στο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ-ΓΕΛ: [ΥΠΑΙΘ 16-9-19 ΟΛΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΝΕΟΕΛΛ ΓΛΩΣΣΑ - ΛΟΓ -βλ. ρουμπρικές σελ 20-22](#) Με βάση αυτά τα διαβαθμισμένα κριτήρια (ρουμπρικές) θα αξιολογηθούν οι απαντήσεις των μαθητών στο διαγώνισμα του ΙΕΠ (και γενικότερα σε κάθε αξιολόγηση του μαθήματος).

3. [Υπενθύμιση: Το διαγώνισμα του ΙΕΠ στο μάθημα ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ το είχα στείλει και με την ανακοίνωση του προηγούμενου σεμιναρίου –μπορείτε να το ανακτήσετε από τις Ανακοινώσεις στο ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ πατώντας [ΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΓ-ΛΟΓ ΤΟΥ ΙΕΠ \(για προσομοίωση βαθμολόγησης\)](#)]. Για διευκόλυνση, βλ. στο τέλος του παρόντος αρχείου (στο Παράρτημα, μαζί με το επόμενο κείμενο των απαντήσεων των μαθητών)

4. **Οι απαντήσεις των μαθητών στο διαγώνισμα που δόθηκε από το ΙΕΠ σε 3 Λύκεια.** [Η βαθμολόγηση θα συνεχιστεί στο επόμενο σεμινάριο 6-2-20.]

Ανακοίνωση για το επόμενο **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ «Νεοελληνικής Γλώσσας-Λογοτεχνίας» Γ΄ τάξης ΓΕ.Λ. - ΜΕΡΟΣ Β΄: Βαθμολόγηση απαντήσεων μαθητών σε δοκιμαστικό διαγώνισμα ΙΕΠ, διαμόρφωση απαντήσεων κ.ά.**

- Υπό μορφή εργαστηρίου: βαθμολόγηση γραπτών δοκιμίων μαθητών και μαθητριών της Γ΄ Λυκείου. Οι συμμετέχοντες/-ουσες σε ομάδες και με την αξιοποίηση πινάκων διαβαθμισμένων κριτηρίων, βαθμολογούν δοκίμια (απαντήσεις) μαθητών και μαθητριών από τη γραπτή προσομοιωτική εξέταση [Διαγώνισμα ΙΕΠ]. Στη συνέχεια, σε ολομέλεια, συζητούνται τόσο τα σημεία σύγκλισης όσο, κυρίως, τα σημεία στα οποία θα υπάρξουν τυχόν αποκλίνουσες βαθμολογίες. **Για εξοικονόμηση χρόνου, καλό είναι να έχετε ήδη βαθμολογήσει τις απαντήσεις των μαθητών (βλ. στο τέλος του παρόντος αρχείου.)**
- Πέμπτη 6-2-2020, 11.45-14.10, στο 3^ο ΓΕ.Λ.
- Επιστημονική επιμέλεια – Εισήγηση - Συντονισμός σεμιναρίου: Συντονίστρια Εκπ/κού Έργου (Σ.Ε.Ε.) Φιλολόγων Β. Καλοκύρη
- Διοργάνωση: Σ.Ε.Ε. Φιλολόγων Β. Καλοκύρη σε συνεργασία με 3^ο ΓΕΛ Ηρακλείου.

Το σεμινάριο μπορούν να παρακολουθήσουν Φιλολόγοι των σχολείων Δ.Ε. Ηρακλείου επιστημονικής αρμοδιότητάς μου, ανεξάρτητα από το αν παρακολούθησαν ή όχι το προηγούμενο σεμινάριο της Τετάρτης 22-1-20, εφόσον έχουν ρυθμίσει τις υποχρεώσεις στο σχολείο τους και δεν προκαλείται πρόβλημα στην εύρυθμη λειτουργία του. Υπενθυμίζεται ότι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην παραπάνω επιμορφωτική συνάντηση είναι προαιρετική, γίνεται χωρίς δαπάνη

για το Δημόσιο και ύστερα από συνεννόηση με τον Διευθυντή/ τη Διευθύντρια του σχολείου τους.

Παρακαλείσθε, για λόγους οργανωτικούς, να δηλώσετε τη συμμετοχή σας στην ηλεκτρονική φόρμα πατώντας στον σύνδεσμο:

[δήλωση συμμετοχής ΠΕΜΠΗ 6-2-20 ΕΡΓΑΣΤ. ΣΕΜ. ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΝΕΓ-ΛΟΓ ΙΕΠ \(ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ\)](#)

Επίσης, παρακαλείσθε **να έχετε μαζί σας τα ακόλουθα αρχεία:**

A) σε έντυπη μορφή το διαγώνισμα του ΙΕΠ (βλ. παραπάνω)

B) τις απαντήσεις μαθητών/-τριών που έχει στείλει το ΙΕΠ (στους ΣΕΕ ΠΕ02 για σεμινάρια φιλολόγων) – συνοδευτικά στο παρόν, βλ. επόμενη σελίδα.

Με τιμή,
Η Συντονίστρια Εκπαιδευτικού έργου
κλάδου ΠΕ02 Φιλολόγων
Βασιλεία Καλοκύρη

Ακριβές αντίγραφο από το πρωτότυπο που τηρείται στη Γραμματεία του ΠΕ.Κ.Ε.Σ Κρήτης

Εσωτερική διανομή: Οργανωτική Συντονίστρια ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΜΕ 2 ΑΡΧΕΙΑ-ΚΕΙΜΕΝΑ

A) Απαντήσεις μαθητών/τριών στο δοκιμαστικό διαγώνισμα του ΙΕΠ στη ΝΕΓ-ΛΟΓ (θα αξιοποιηθεί στο σεμινάριο στις 6-2-20.

B.) [επανάληψη αποστολής:] Το δοκιμαστικό διαγώνισμα του ΙΕΠ (τα θέματα/ερωτήσεις)

A) ΔΟΚΙΜΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ¹

A. Για το Α΄ θέμα του διαγωνίσματος

Γενικές παρατηρήσεις

Για τη βαθμολόγηση του Α΄ θέματος, σύμφωνα με τις οδηγίες, έμφαση δίνεται στην «πειστική μεταφορά των απόψεων του συγγραφέα», η οποία πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα κύρια σημεία του κειμένου. Επίσης, κρίσιμο μέγεθος είναι η παράφραση του νοήματος, η αναδιατύπωση και συνεκτική απόδοση του νοήματος. Τα γραμματικά και συντακτικά λάθη αποτιμώνται βαθμολογικά με κριτήριο την επίπτωση που έχουν αυτά στη σαφήνεια του περιληπτικού κειμένου. Η ικανότητα του μαθητή ή της μαθήτριας να αναδιατυπώνει το νόημα του κειμένου αναφοράς, χρησιμοποιώντας συνώνυμες, υπερώνυμες κ.λπ. λέξεις ή φράσεις, αποτελεί, σύμφωνα με τις οδηγίες, στοιχείο οργανωτικής όψης του περιληπτικού κειμένου, δεν αποτιμάται ως προς το κριτήριο «γλώσσα» του κειμένου.

Στο Α΄ θέμα του συγκεκριμένου διαγωνίσματος οι μαθητές και οι μαθήτριες δεν είχαν δυσκολία να εντοπίσουν τα κύρια σημεία. Η δυσκολία τους ήταν στην κατανόηση και αναδιατύπωση των τύπων της «ηλιθιότητας».

Στις περισσότερες απαντήσεις των μαθητών/τριών με άξονα τους πέντε τύπους δόθηκε έμφαση στην αναδιατύπωση των πέντε τύπων και στην καλύτερη απόδοση του νοήματος σύμφωνα με τον συγγραφέα. Εδώ μερικοί/ές κατέφυγαν σε δικές τους ερμηνευτικές προβολές -σε αυτό το σημείο οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες πρέπει να είναι ενήμεροι ότι σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι η κατανόηση του κειμένου σε πληροφοριακό επίπεδο. Λιγότεροι/ες αξιοποίησαν τα χαρακτηριστικά της «διαίρεσης» ως τρόπου ανάπτυξης, ώστε να διακρίνουν τη διαιρετική βάση και με αυτή ως κριτήριο να αποδώσουν το νόημα του κειμένου αναφοράς (βλ. κείμενο μαθητή Δ1).

1.Δοκίμια γραπτής εξέτασης μαθητών/τριών με αναλυτική βαθμολογία

Κείμενο μαθητή/-τριας (B2)

Το κείμενο αναφέρεται στον όρο «ηλίθιος» και στις διάφορες εκδοχές του. Αρχικά, υπάρχει αυτός που είναι μόνιμα κοιμισμένος και νομίζει πως δεν χρειάζεται τίποτα. Επίσης, υπάρχει εκείνος ο κακομαθημένος που τα θέλει όλα δικά του. Ακόμη, υπάρχει τύπος ηλιθιού στον οποίο επικρατούν αναποφάσιστοι αλλά και τεμπέληδες άνθρωποι. Δεν κοιτάνε τον εαυτό τους αλλά όλο τον άλλο κοινωνικό περίγυρο. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν αυτοί οι αποφασισμένοι, με στόχο αλλά δεν το νιώθουν όσο θα έπρεπε με αποτέλεσμα να καταλήγουν να δημιουργούν αυτά που δε θέλουν. Τέλος, υπάρχει αυτός με πείσμα αλλά ξεγελιέται διότι δεν γνωρίζει την πραγματικότητα.

Βαθμολόγηση [Ως προς το περιεχόμενο- Ως προς την οργάνωση -Ως προς τη γλώσσα]

Κείμενο μαθητή/-τριας (B12)

Ο συγγραφέας του παρόντος αποσπάσματος δίνει στη λέξη «ηλίθιος» πέντε σημασίες. Αρχικά, τοποθετεί στην πρώτη κατηγορία τον άνθρωπο που δε ξεχωρίζει καμία επιθυμία του και παραμένει ράθυμος. Έπειτα κάνει λόγο για αυτόν που επιθυμεί επιπόλαια ακόμη και αντίθετα πράγματα. Αναφέρει, μάλιστα, και τον τύπο που έχει άγνοια της επιθυμίας του αλλά δεν επιδιώκει την αναζήτησή της, αφού προσδιορίζεται

¹ Τα κείμενα των μαθητών και μαθητριών είναι ελαφρώς διασκευασμένα, για τις ανάγκες της προσομοιωτικής διαδικασίας

από τις επιθυμίες του περίγυρού του. Αυτός που γνωρίζει τι θέλει αλλά δειλιάζει στην απόκτησή του ανήκει στον τέταρτο τύπο «ηλιθίου», ενώ τελευταίος θεωρείται ο άνθρωπος που είναι θαρραλέος αλλά μπερδεύει το ωφέλιμο με το βλαβερό.

Βαθμολόγηση [Ως προς το περιεχόμενο- Ως προς την οργάνωση -Ως προς τη γλώσσα]

2.Δοκίμια γραπτής εξέτασης μαθητών/τριών χωρίς αναλυτική βαθμολογία

A74

Ο Fernando Savater, στο απόσπασμα, αποδίδει τον όρο «ηλίθιος». Πιο συγκεκριμένα, διακρίνει πέντε είδη «ηλιθιότητας». Πρωτον, είναι η οκνηρότητα, αυτός που βαριέται με όλα. Δεύτερος είναι αυτός που συμπεριφέρεται σαν παιδί, κάνοντας αψυχολόγητες ενέργειες. Ύστερα, είναι ο τύπος «ηλιθίου» που δεν κρίνει τίποτα και μόνο μιμείται. Τέταρτον, είναι ο αναβλητικός, αυτός που δεν θα αδράξει ποτέ την ευκαιρία που του δίνεται. Ενώ, τελευταίος τύπος είναι ο μπερδεμένος, αυτός που δεν ξεχωρίζει το ωφέλιμο από το βλαβερό.

Π7

Στο απόσπασμα του κειμένου ο συντάκτης αναφέρεται στα είδη των πνευματικά ανάπηρων ανθρώπων. Έτσι δίνει στο όρο ηλίθιος πολλές ερμηνείες. Κάνει λοιπόν λόγο για τον αδιάφορο άνθρωπο που είναι διαρκώς αδρανής, καθώς και για τον άπλιστο που χωρίς διάκριση απλώς επιθυμεί, Στην ίδια κατηγορία εντάσσει τόσο αυτούς που επειδή αδρανούν και δεν αναζητούν τι είναι αυτό που πραγματικά θέλουν τους χειραγωγούν όσο και στους συνειδητοποιημένους μεν, φοβισμένους και αναβλητικούς δε. Τελευταία κατηγορία ηλιθίων αποτελούν όσοι δεν έχουν αυτογνωσία και ζουν σε μια πλάνη που δεν τους βγαίνει πάντα σε καλό.

Δ1

Ο συγγραφέας στο κείμενο 1 αναφέρεται σε πέντε τύπους ηλιθίων. Το κοινό χαρακτηριστικό και των πέντε τύπων είναι η έλλειψη κριτικής ικανότητας καθώς και προσωπικότητας. Κανείς από αυτούς δεν είναι ικανός να κρίνει και να αποφασίσει τι είναι οφέλιμο γι' αυτούς και τι όχι. Έτσι λοιπόν καταλήγουν χωρίς προσωπικότητα και τελικά επιλέγουν ή κάτι που δεν επιθυμούν ή κάτι που τελικά δεν είναι προς όφελός τους.

Δ4

Θέμα του κειμένου είναι οι διαφορές σημασίες του όρου «ηλίθιος». Αρχικά, ο συγγραφέας αναφέρεται σε αυτόν που δεν θέλει τίποτα, που βρίσκεται συνεχώς σε μια κατάσταση χαλαρότητας. Στην συνέχεια, παρουσιάζει τον τύπο «ηλιθίου» ο οποίος σε αντίθεση με τον προηγούμενο τα θέλει όλα, ταυτόχρονα. Ο συγγραφέας σκιαγραφεί επίσης, αυτόν που δεν ξέρει τι θέλει. Αυτός δεν έχει δική του βούληση αλλά ακολουθεί το πλήθος. Ακόμη, υπάρχει ο τύπος ο οποίος ξέρει τι θέλει και γιατί όμως δεν το διεκδικεί μέχρι να το αποκτήσει αλλά κινείται με δισταγμό. Τέλος, περιγράφεται αυτός που θέλει και διεκδικεί, αλλά παρά την δύναμη και την σιγουριά στα θέλω του καταλήγει να χάνεται ανάμεσα στο καλό και στο κακό.

Π15

Ο συγγραφέας στο απόσπασμα αυτό αναφέρεται στους διάφορους τύπους ηλιθίων. Αρχικά χαρακτηρίζει ηλίθιο εκείνον που θεωρεί πως δεν θέλει τίποτα και κρατάει μια ουδέτερη στάση απέναντι σε όλα. Επιπλέον, εκείνον που θέλει τα πάντα, ακόμη και πράγματα άκρως αντίθετα μεταξύ τους. Επίσης, εκείνον που δεν γνωρίζει τι πραγματικά θέλει, αλλά ταυτόχρονα δεν μπαίνει στην διαδικασία να το αναζητήσει, καθώς προσαρμόζεται με την άποψη του πλήθους. Τέλος, υποστηρίζει πως υπάρχουν ηλίθιοι, οι οποίοι γνωρίζουν τι επιθυμούν και είτε δεν το θέλουν αρκετά με αποτέλεσμα να μην το πετυχαίνουν, είτε το θέλουν τόσο πολύ που τελικά μπορεί να οδηγηθούν και σε κάτι καταστροφικό, αφού παθιάζονται με αυτή την ιδέα.

Π12

Σύμφωνα με το απόσπασμα του κειμένου 1 ο συγγραφέας διακρίνει τους διάφορους τύπους ηλιθιότητας σε υποκατηγορίες. Ειδικότερα, χαρακτηρίζει ως ηλίθιο αυτόν που βρίσκεται σε πλήρη αδράνεια, καθώς και εκείνον που είναι αναποφάσιστος. Επιπλέον, ως ηλίθιος χαρακτηρίζεται αυτός που δεν χρησιμοποιεί την κριτική του ικανότητα, αλλά ενεργεί μηχανικά με βάση την πλειοψηφική γνώμη, καθώς και αυτός που δεν έχει αυτοπεποίθηση και είναι δειλός, ώστε να εφαρμόσει αυτό που θέλει. Τέλος, ως ηλίθιος χαρακτηρίζεται αυτός που πλανιέται εύκολα, χωρίς να ξεχωρίζει το καλό και το κακό για εκείνον.

B. Για το Γ΄ θέμα του διαγωνίσματος (ερμηνευτικό σχόλιο)

Γενικές παρατηρήσεις

Για τη βαθμολόγηση του Γ΄ θέματος οι βαθμολογητές θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι αξιολογείται: η σαφήνεια της διατύπωσης του ερωτήματος/θέματος που επιλέγει να αναπτύξει ο μαθητής/τρια (το οποίο βεβαίως σχετίζεται με τον βαθμό κατανόησης των ιδεών και του συναισθηματικού κλίματος του κειμένου) και η αναγνωστική ανταπόκρισή του/της στο ερώτημα/θέμα αυτό με την επαρκή τεκμηρίωση/υποστήριξη της απάντησης με αναφορές-παραπομπές στο κείμενο. Οι αναφορές στο κείμενο ή σε συγκεκριμένους κειμενικούς δείκτες αξιολογούνται στον βαθμό που υποστηρίζουν επιτυχώς την ερμηνευτική προσέγγιση. Σχετικά με την οργάνωση και τη γλωσσική έκφραση του ερμηνευτικού σχολίου αξιολογείται: η αλληλουχία και η συνοχή του «σχολίου» ως παραγόμενου κειμένου, η χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου και η επίπτωση τυχόν γραμματικοσυντακτικών λαθών στην κατανόηση του παραγόμενου αυτού κειμένου. Επιδιώκεται το ερμηνευτικό σχόλιο να αξιολογείται συνολικά ως προς τα παραπάνω κριτήρια.

Πιο συγκεκριμένα

Για τη βαθμολόγηση του Γ΄ θέματος του συγκεκριμένου διαγωνίσματος οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να διατυπώσουν ένα ερώτημα ή θέμα που προκύπτει από το βασικό μοτίβο του ποιήματος, το οποίο είναι το «μαχαίρι» και η σχέση του με το «τραύμα» που δημιουργεί στον άνθρωπο. Θα πρέπει να αναφερθούν σε συγκεκριμένα σημεία του ποιήματος που θα στηρίζουν το ερώτημα/θέμα το οποίο προβάλλουν. Σημειώνεται ότι σε κάθε περίπτωση η απάντησή τους θα πρέπει να έχει συνοχή και αλληλουχία, ώστε να αποτελεί ένα ενιαίο κείμενο χωρίς χάσματα. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο αριθμός των λέξεων του σχολίου –να μην υπάρχουν δηλαδή σημαντικές αποκλίσεις από το όριο των 100-150 λέξεων που έχει τεθεί.

1. Δοκίμια γραπτής εξέτασης μαθητών/τριών με αναλυτική βαθμολογία

Κείμενο μαθητή/-τριας (B2)

Το κείμενο αναφέρεται στις δυσμενείς καταστάσεις και στα προβλήματα που επικρατούν στην ζωή του ατόμου. Ειδικότερα, προσπαθεί ο κάθενας να ανταπεξέλθει στις συνθήκες αυτές, χωρίς να κοιτάει τα προβλήματα των άλλων αλλά αντικρίζοντας μόνο τα δικά τους. Επίσης, χρησιμοποιεί τον όρο μαχαίρι. Τον χρησιμοποιεί γιατί θέλει τονίσει πως τα προβλήματα αυτά που έχουν είναι επώδυνα. Επιπλέον προσπαθεί να θίξει την αδιαφορία των ανθρώπων. Όλοι είναι αγκαλιά με την πληγή τους που προκάλεσε το μαχαίρι. Δηλαδή με τα σοβαρά, οδυνηρά προβλήματα.

Βαθμολόγηση [Ως προς την κατανόηση του κειμένου, ως προς την τεκμηρίωση του ερμηνευτικού σχολίου]

Κείμενο μαθητή/-τριας (B12)

«Το μαχαίρι» του Τάσου Πορφύρη είναι ένα ποίημα που ανήκει στη μοντέρνα ποίηση και πραγματεύεται το ζήτημα του πόνου, ο οποίος προέρχεται από μια πληγή. Με μία αναλογία, στην οποία παρομοιάζεται το μαχαίρι με την πληγή, ο ποιητής ξεκινάει με την ύπαρξη του μαχαιριού ανάμεσα στα πλευρά του («Τούτο... ανάμεσα»). Στη συνέχεια, μέσω επαναλήψεων («απ'τον πόνο» «δεν μπορώ να») και μιας αντίθεσης («να βγάλω, να σπρώξω») γίνεται εμφανής ο μεγάλος πόνος του πληγωμένου, ο οποίος καμπουριάζει και παραμιλάει για να μπορέσει να τον αντέξει. Μάλιστα, βρίσκεται σε μία ενδιάμεση κατάσταση, κατά την οποία ούτε μπορεί να αφαιρέσει τον πόνο για να επουλωθεί η πληγή ούτε ωστόσο να τον κάνει χειρότερο («Δεν μπορώ να βγάλω... βαθύτερα»). Τέλος, ο πληγωμένος μαθαίνει να ζει μ'αυτό, συνηθίζοντάς το, και βολεύεται, όπως και πολλοί άλλοι. Το ποιητικό υποκείμενο, ενώ αρχικά ενοχλείται από την ύπαρξη του «μαχαιριού», βρίσκεται σε αδιέξοδο και εν τέλει κρατάει παθητική στάση και το δέχεται στη ζωή του. Η προσωπική μου άποψη είναι ότι, μολονότι είναι δύσκολο και επίπονο να βγει από αυτό το αδιέξοδο οφείλει να το προσπαθήσει περαιτέρω, καθώς έτσι οδηγείται στη μιζέρια, κάνοντας τον πόνο πλέον θέλητρο.

Βαθμολόγηση [Ως προς την κατανόηση του κειμένου, ως προς την τεκμηρίωση του ερμηνευτικού σχολίου]

2.Δοκίμια γραπτής εξέτασης μαθητών/τριών χωρίς αναλυτική βαθμολογία

A74

Η λογοτεχνία είναι ανθρώπινες καταστάσεις. Μια τέτοια ανθρώπινη κατάσταση περιγράφεται και στο ποίημα του Τ. Πορφύρη «το μαχαίρι». Κατά τη γνώμη μου, το θέμα του ποιήματος είναι πώς αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι τις δυστυχίες που τους προκύπτουν στη ζωή, και κατ' επέκταση τις δυστυχίες των συνανθρώπων τους. Πιο συγκεκριμένα, ο ίδιος ο τίτλος «μαχαίρι» είναι οι δυστυχίες που συναντώνται στη ζωή. Το «μαχαίρι» του ποιητικού υποκειμένου είναι «γερά μπηγμένο», που σημαίνει ότι έχει αρκετά προβλήματα. Ο πόνος είναι δυσβάσταχτος, γι' αυτό και επαναλαμβάνεται η λέξη «πόνος», καθώς και οι επιπτώσεις είναι αφόρητες «δεν μπορώ» (επαναλαμβάνεται), «καμπουριάζω», παραμιλώ».

Το ποιητικό υποκείμενο, όμως, τίθεται ανίκανο να αντιμετωπίσει «το μαχαίρι». Τελικά, μάλιστα, συνηθίζει τον πόνο, αλλά κανείς δεν φαίνεται να το προσέχει ή να τον ενδιαφέρει. Ο καθένας κάθεται με τα προβλήματά του. Θεωρώ, λοιπόν, πως αυτή η συμπεριφορά της υποχώρησης ή ακόμα και της αποφυγής των προβλημάτων είναι λανθασμένη. Ακόμα και όταν κάποιος δεν «πονάει» από τις δυστυχίες, το πρόβλημα συνεχίζει να υπάρχει. Η αντιμετώπιση του προβλήματος θα είναι δύσκολη και ίσως πολύ επικίνδυνη, αλλά στο τέλος θα υπάρξει η ελευθερία. Επιπλέον, αν οι άνθρωποι μεταξύ τους προσπαθούσαν να βοηθήσουν τον άλλον και όχι να ασχολούνται μόνο με τα δικά τους προβλήματα, τότε αυτή η ελευθερία και η ευτυχία θα εξαπλωνόταν και σε συλλογικό επίπεδο. (212 λέξεις)

Π7

Το ποίημα του Γάσου Προφύτη πραγματεύεται, τον συμβιβασμό του ανθρώπου με τα δυσβάσταχτα προβλήματα του και την αδιαφορία των συνανθρώπων του. Το ποιητικό υποκείμενο αντιμετωπίζει προβλήματα που βρίσκονται βαθιά μέσα του «γερά μπηγμένα στα πλευρά μου ανάμεσα». Όμως υποτάσσεται σ' αυτά «καμπουριάζω», λέει ψέματα γι' αυτά «παραμιλώ». Ούτε όμως μπορεί να ξεφύγει με οποιονδήποτε τρόπο (καλό ή κακό) «Δεν μπορώ ...βαθύτερα». Έτσι αντί να τα λύσει υποτάσσεται «Βολεύτηκα» και υποκρίνεται πως δεν υπάρχουν «προσέχω». Και πάλι όμως κανείς δεν του δίνει σημασία καθώς και οι άλλοι περνούν τα ίδια. Η στάση λοιπόν του υποκειμένου είναι παθητική και παρουσιάζει μια υποταγή –δουλικότητα. Οι άνθρωποι ως κοινωνικά όντα θα πρέπει να επικοινωνούν τα προβλήματά τους με τους συνανθρώπους τους ώστε ακόμα και αν δεν μπορούν μόνοι τους με τη βοήθεια του συνανθρώπου να λύσει τα προβλήματά του. Η υποταγή και η υποκρισία. Ότι όλα είναι όπως πρέπει, μπορεί να δείχνουν κατι θετικό στην κοινωνία όμως το πρόβλημα παραμένει και δημιουργεί μεγαλύτερα μέσα στον άνθρωπο όταν το άτομο είναι απέναντι από τον εαυτό του. (171 λέξεις)

Δ1

Το θέμα του κειμένου είναι η έλλειψη αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων. Κανείς δεν μοιράζεται τον πόνο του με τους άλλους. Έτσι δεν δέχεται βοήθεια από τους συνανθρώπους του αλλά και ούτε προσφέρει και βοήθεια σ' αυτούς που την έχουν ανάγκη. Αυτό δείχνει και την τραγική κατάσταση που επικρατεί στις μέρες μας όπου οι σχέσεις πλέον είναι εντελώς απρόσωπες και έτσι ακόμα και τα συναισθήματα είναι εντελώς επιφανειακά.

Το ποιητικό υποκείμενο αντιμετωπίζει με αδιαφορία την κατάσταση που επικρατεί, ίσως επειδή έχει κουραστεί να ενδιαφέρεται ο ίδιος χωρίς να δέχεται το αμοιβαίο ενδιαφέρον, αλλά αντίθετα να δέχεται την πλήρη αδιαφορία. Θεωρώ πως εφόσον δεν υπάρχει ανταπόκριση το ποιητικό υποκείμενο αντιμετωπίζει την κατάσταση ορθά διότι άδικα θα προσπαθούσε να φερθεί διαφορετικά δηλ. με αλληλεγγύη. Αν και είναι εγωιστική αυτή η συμπεριφορά, είναι συμβιβασμός προς όλη την κατάσταση που επικρατεί. (136 λέξεις)

Δ4

Το ποίημα πραγματεύεται τα προβλήματα που έχει ο άνθρωπος και πως αυτός τα αντιμετωπίζει. Κατά την άποψή μου το ποιητικό υποκείμενο έχει επαναπαυθεί και έχει μάθει να ζει με «το μαχαίρι» στο σώμα του χωρίς να προσπαθεί να αλλάξει αυτή την κατάσταση. Ζει με το σκεπτικό ότι πρέπει να βολεύεται και να κινείται όπως θα ήταν καλύτερο για να μην τον ενοχλεί η πληγή («βολεύτηκα... προσέχω»). Αντιμετωπίζει τα πράγματα απαισιόδοξα και αφήνει τον πόνο να

τον καταβάλλει («Καμπουριάζω... ένα ρούχο πάνω μου»). Επίσης, κανένας δεν προσπαθεί να αλλάξει την ρουτίνα αυτή και να «βγάλει το μαχαίρι» για να συνεχίσει την καθημερινότητά του («Ο καθένας αγκαλιά με την πληγή του»). Προσωπικά πιστεύω ότι ο καθένας θα πρέπει να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο σκέφτεται. Ακόμη και αν συμβιβαστεί κανείς με το πρόβλημά του, αυτό δεν πρέπει να τον υποτάσσει σε μια καθημερινότητα με μόνο αίσθημα τον πόνο και την απογοήτευση. Κάθε άνθρωπος καλό θα ήταν να προσπαθεί να αντισταθεί στα «μαχαίρια που είναι μπηγμένα στο σώμα του» και να τα ξεπερνάει. (171 λέξεις)

Π12

Σύμφωνα με το ποίημα 3 το θέμα που τίγεται από τον ποιητή είναι ο εξαθλιωμένος ψυχικός και σωματικός κόσμος, ενός ανθρώπου πληγωμένου από εξωτερικούς παράγοντες, καθώς και η αδιαφορία των συνανθρώπων του προς αυτόν («πώς κάθομαι... ενδιαφέρεται»). Ο ποιητής αντιμετωπίζει τον ήρωα ως έναν άνθρωπο ψυχικά, αλλά και σωματικά τραυματισμένο, ο οποίος είναι πλήρως αποξενωμένος από το κοινωνικό σύνολο. Παρόλες αυτές τις διεξοδικές περιγραφές, θεωρώ ότι ο τρόπος με τον οποίο ο ποιητής αντιμετωπίζει τον ήρωα είναι σωστός, καθώς με αυτόν τον τρόπο καταφέρνει να ευαισθητοποιήσει το αναγνωστικό κοινό, και να περάσει άμεσα το μήνυμά του. Η άποψη που είναι ότι τα γεγονότα, όπως στην προκειμένη περίπτωση, όπου ο ήρωας είναι πνευματικά εξαθλιωμένος και η κατάστασή του αυτή περνάει απαρατήρητη από τους συνανθρώπους του, πρέπει να περιγράφονται και να αντιμετωπίζονται, όπως στην προκειμένη περίπτωση διεξοδικά, όσο τραγικό και ευαίσθητο περιεχόμενο έχουν. Γιατί, η αλήθεια είναι αυτή που μπορεί να συγκινήσει και να αποτρέψει σύμβαντα, όπως αυτό, καθώς ο άνθρωπος απελευθερώνεται από το «εγώ» του και επικεντρώνεται στο «εμείς». (168 λέξεις)

Π15

Στο ποίημα αυτό χρησιμοποιείται ένας συμβολισμός, το μαχαίρι. Αυτό το μαχαίρι έχει καρφωθεί και προκαλεί πόνο, ενώ ταυτόχρονα δεν μπορεί να φύγει από εκεί που είναι μπηγμένο. Το θέμα, λοιπόν, του ποιήματος είναι τα κοινωνικά προβλήματα, τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει ο σύγχρονος άνθρωπος. Προβλήματα, όπως η αμάθεια, η ανεργία, η φτώχεια, τα οποία μας κατακλίζουν καθημερινά και ταυτόχρονα μας φαίνεται ακατόρθωτο να τα αντιμετωπίσουμε, γιατί οι ρίζες του προβλήματος είναι τόσο γερές, όσο γερά είναι μπηγμένο το μαχαίρι.

Το ποιητικό υποκείμενο, κρατάει μια παθητική στάση απέναντι στα όσα συμβαίνουν και έχει πλέον βολευτεί σε αυτή την κατάσταση. Ταυτόχρονα, παρουσιάζει αδυναμία να πράξει, ώστε να αλλάξει όσα του προξενούν πόνο. Παράολα αυτά, προσέχει την συμπεριφορά του, αν και γνωρίζει ότι τελικά κανείς δεν ενδιαφέρεται, γιατί όλοι έχουν τις δικές τους πληγές. Αυτός, όμως, είναι ο λόγος που τα προβλήματα αυτά οξύνονται στις μέρες μας. Η αδιαφορία και η συνεχής αποδοχή των όσων συμβαίνουν μας οδηγεί στην στασιμότητα και δυσχαιρένει την ζωή μας. Συνεπώς, δεν θα πρέπει να βολευόμαστε στα όσα μας επιβαλλονται, αλλά να προσπαθούμε για το καλύτερο. (178 λέξεις)

Για το Δ' θέμα του διαγωνίσματος (παραγωγή λόγου)

Γενικές παρατηρήσεις

Για τη βαθμολόγηση του Δ' θέματος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι ως προς το περιεχόμενο δεν υπάρχουν αυστηρά προδιαγεγραμμένες, προτιμώμενες απαντήσεις. Ο περιορισμός των λέξεων δεν επιτρέπει στον μαθητή ή τη μαθήτρια την αναπαραγωγή όλων όσα γνωρίζει. Οι μαθητές και μαθήτριες οφείλουν να αξιολογήσουν τι από αυτά που γνωρίζουν αποτελεί κατάλληλο σχετικό περιεχόμενο για το συγκεκριμένο θέμα.

Βασικό κριτήριο για την επάρκεια του περιεχομένου είναι η ποσότητα των δεδομένων που αξιοποιεί ο μαθητής και η μαθήτρια. Αναφέρει, δηλαδή, ικανό αριθμό στοιχείων ώστε να γίνεται πειστικός/ή σε όσα ισχυρίζεται; Δεν απαιτούμε οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναπαράγουν στερεότυπα σχεδιαγράμματα, αλλά κατά την κρίση τους να επικαλούνται τόσες πληροφορίες όσες χρειάζονται, για να στηρίξουν τη θέση που υποστηρίζουν.

Άλλο βασικό κριτήριο για την αποτίμηση του περιεχομένου είναι η ποιότητα του περιεχομένου. Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναπαράγουν μηχανιστικά απόψεις και νοήματα που έχουν «αποστηθίσει» ή όποιες ιδέες και απόψεις που έχουν αξιοποιήσει στα κείμενά τους είναι προϊόντα της δικής τους κρίσης, προκειμένου να πετύχουν τον επικοινωνιακό τους στόχο; Στο σημείο αυτό να τονισθεί ότι το

κριτήριο της επίτευξης του επικοινωνιακού στόχου συνδέεται άμεσα με την ποιοτική και ποσοτική όψη του περιεχομένου και δεν αποτελεί μια προσχηματική επίκληση των τυπικών χαρακτηριστικών του είδους κειμένου που ζητείται.

Στα κριτήρια που αφορούν στην οργάνωση υπολογίζονται: η συνάφεια του περιεχομένου με τα δεδομένα και τα ζητούμενα του θέματος που καλούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναπτύξουν, καθώς και η αξιοποίηση του κειμένου αναφοράς. Τα θέματα παραγωγής λόγου, σύμφωνα με όσα ορίζει ο νέος τρόπος αξιολόγησης, έχουν στενότερη σχέση με το κείμενο αναφοράς. Η δημιουργική αξιοποίηση και ο μετασχηματισμός σημείων του κειμένου αναφοράς αποτελούν κριτήριο για την καλή οργάνωση του θέματος, σύμφωνα με τις οδηγίες.

Στα κριτήρια που αφορούν στην οργάνωση προστίθενται η συνοχή και η νοηματική αλληλουχία του κειμένου.

Τέλος, η χρήση των γλωσσικών συμβάσεων σε λεξικογραμματικό επίπεδο αποτελεί βασικό κριτήριο για τη βαθμολόγηση του Δ' θέματος.

Πιο συγκεκριμένα

Για τη βαθμολόγηση του Δ' θέματος του συγκεκριμένου διαγωνίσματος οι μαθητές και οι μαθήτριες, σύμφωνα με το θέμα, πρέπει να επιλέξουν έναν από τους τύπους της ηλιθιότητας, να τον παρουσιάσουν και να επιχειρηματολογήσουν γιατί τον επέλεξαν ως πιο σημαντικό. Στη συνέχεια να σκεφθούν τρόπους για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου συμπτώματος που επέλεξαν.

1.Δοκίμια γραπτής εξέτασης μαθητών/τριών με αναλυτική βαθμολογία Κείμενο μαθητή/-τριας (B12)

Διορθώνεται η «ηλιθιότητα»;

Κάποιοι ισχυρίζονται πως διορθώνεται, ενώ άλλοι θεωρούν πως δεν υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Το ζήτημα, ωστόσο, είναι ότι η λέξη «ηλίθιος» δεν ανταποκρίνεται μόνο σε έναν τύπο ανθρώπου αλλά, σύμφωνα με τον Fernando Savater, υπάρχουν πέντε κατηγορίες. Εδώ θα αναφερθούμε σ' αυτήν που εγώ και οι συμμαθητές/τριές μου αξιολογούμε ως πιο σημαντική.

Ξέρεις τι θέλεις αλλά φοβάσαι; Η δειλία σου σε οδηγεί να κάνεις πράξη αυτό που δε θέλεις και να αναβάλεις την πραγματική σου επιθυμία; Τότε ανήκεις στην τέταρτη κατηγορία «ηλίθιου»! Θεωρήσαμε αυτή την κατηγορία πιο σημαντική, δεδομένου ότι είναι πιο δημοφιλής από τις υπόλοιπες. Ομολογουμένως, γύρω μας υπάρχουν καθημερινά αρκετοί άνθρωποι με ανασφάλειες, έλλειψη αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης, ενοχές και έλλειψη θάρρους.

Υπάρχουν, βέβαια, διαφορές για το αν αυτός που γνωρίζει την επιθυμία του βρίσκεται σε καλύτερη ή σε χειρότερη «μοίρα» από αυτόν που δε γνωρίζει τι θέλει και είτε συμβιβάζεται είτε επαναστατεί χωρίς ουσιαστικούς λόγους. Παρ' όλα αυτά, εκτός από την απουσία της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης συνδέεται με αυτό τον τύπο «ηλίθιου» και η αναβλητικότητα στις αληθινές επιθυμίες εξαιτίας της πλάνης της αδυναμίας. Αναβάλλεται όμως η ευτυχία;

Αναφορικά με την αυτοπεποίθηση-αυτοεκτίμηση, είναι γεγονός ότι η τελευταία μπορεί να αποκτηθεί από το οικογενειακό, φιλικό και σχολικό περιβάλλον μέσα από τη συμβολή των γονέων, των φίλων και των δασκάλων-καθηγητών, αντίστοιχα. Με άλλα λόγια, η αποδοχή του ατόμου από τους «σημαντικούς άλλους» αποτελεί κομβικό στοιχείο για την υγιή διαμόρφωση προσωπικότητας. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι γονείς, οι φίλοι και οι καθηγητές αδιαφορούν, το άτομο οφείλει να ξεκινήσει να παίρνει πρωτοβουλίες, ώστε να νιώθει αποδεκτό μέσα από τη συμβολή του ίδιου στο κοινωνικό σύνολο, για παράδειγμα με μία δραστηριότητα στην οποία έχει κλίση.

Από την άλλη, όσον αφορά την αναβλητικότητα, το άτομο το οποίο πάσχει από αυτήν και μεταθέτει ακόμα και πράγματα που τον ευχαριστούν για κάποια άλλη «κατάλληλη» στιγμή, έχει τη δυνατότητα να δράσει πάλι μόνος. Σε πρώτο επίπεδο, μπορεί να συμβουλευτεί ειδικά βιβλία αυτοβοήθειας τα οποία εστιάζουν στο ζήτημα της

αναβλητικότητας. Σε δεύτερο επίπεδο, όμως, οφείλει, άμα θέλει πράγματι να βελτιώσει την παρούσα κατάστασή του, να επιδιώξει να κάνει πράξη τα γεγραμμένα. Έτσι θα εξασκηθεί ο εγκέφαλος στην πίεση και το άτομο δε θα αναβάλει πλέον αυτό που θέλει κάνοντας αυτό που δε θέλει.

Σε τελική ανάλυση, η «ηλιθιότητα» είναι ένα σύμπτωμα, το οποίο ενδέχεται να έχουν άνθρωποι ανεξαρτήτως καταγωγής, κοινωνικής θέσης και χρώματος. Παρ' όλα αυτά, η αδράνεια και η παθητική στάση που χαρακτηρίζουν την κατηγορία του δειλού ατόμου είναι σημαντικό να περιοριστούν, ώστε τα άτομα να «σπάσουν τα δεσμά» της «ηλιθιότητας» με δική τους πρωτοβουλία και να ελευθερωθούν.

Βαθμολόγηση [Ως προς το περιεχόμενο- Ως προς την οργάνωση- Ως προς τη γλώσσα]

Κείμενο μαθητή/-τριας (Δ1)

Μήπως είμαστε και εμείς ηλίθιοι;

Με αφορμή το απόσπασμα από το βιβλίο του Fernando Savater με θέμα τα συμπτώματα των ηλιθίων, προβληματίστηκα και θέλησα να αναδείξω ένα από τα συμπτώματα των ηλίθιων που θεωρώ έχει η πλειονότητα των εφήβων. Πώς μπορούμε ωστόσο να αποφύγουμε αυτόν τον χαρακτηρισμό;

Ως έφηβοι, θεωρώ πως είμαστε κυκλοθυμικοί χωρίς να έχουμε μια σταθερή γνώμη τις περισσότερες φορές. Όταν καλούμαστε να επιλέξουμε την σχολή που θα μας συνοδεύσει για όλη μας την ζωή, οι περισσότεροι από εμάς δεν ξέρουμε τι να επιλέξουμε και πολλές φορές δεν μπαίνουμε καν στον κόπο να αναζητήσουμε και τελικά να κατασταλλάξουμε. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι μαθητές επέλεξαν μια σχολή όχι γιατί το επιθυμούσαν οι ίδιοι αλλά γιατί η πλειοψηφία έτηνε προς τα εκεί. Ή αντίθετα επέλεξαν μια σχολή που δεν ήθελαν από αντίδραση είτε προς τους γονείς, είτε προς κάποιον άλλον παράγοντα. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά έλλειψη κριτικής ικανότητας και προσωπικότητας είναι συμπτώματα της ηλιθιότητας.

Ωστόσο υπάρχουν άμεσες λύσεις που μπορούν να μας απαλλάξουν από τον χαρακτηρισμό αυτό. Μια από αυτές είναι η ανάπτυξη της κριτικής μας ικανότητας μέσω του σχολείου. Το σχολείο θα μας βοηθήσει να διαμορφώσουμε αρχικά την προσωπικότητά μας και στην συνέχεια να είμαστε ικανοί να κρίνουμε τι είναι οφέλιμο για εμάς τι όχι, να σκεφτούμε και τελικά να επιλέξουμε. Αυτό μπορεί να συμβεί ακόμη και μέσω του διαλόγου μέσα στην τάξη όπου μαθητές και καθηγητές ανταλλάσσουν ιδέες και σκέψεις. Επίσης μπορεί να συμβεί και μέσω κάποιων μαθημάτων όπως η έκθεση που καλλιεργεί τον λόγο και την σκέψη καθώς και άλλα μαθήματα όπως κοινωνική και πολιτική αγωγή, Πολιτική παιδεία κ.α.

Ένας άλλος τρόπος αντιμετώπισης της ηλιθιότητας είναι οι συμβουλές από ανθρώπους πετυχημένους δηλαδή από ανθρώπους συνειδητοποιημένους που έθεσαν στόχους στην ζωή τους και τους πέτυχαν. Μέσω αυτής της συζήτησης, θα παραδειγματιστούμε και ίσως αναδειχθούν κάποιες πτυχές που και οι ίδιοι δεν γνωρίζουμε ότι έχουμε. Θα μάθουμε να θέτουμε στόχους και με σκληρή δουλειά να τους πετυχαίνουμε έτσι ώστε να κάνουμε αυτό που οι ίδιοι θέλουμε και όχι αυτό που μας επιβάλλουν οι άλλοι.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι όσο εύκολο είναι να χαρακτηριστείς ηλίθιος, εξίσου εύκολο είναι να απαλλαγείς από τον χαρακτηρισμό αυτόν. Μην ξεχνάμε ότι είμαστε σε μια ηλικία ωρίμανσης και διαμόρφωσης προσωπικότητας!

Βαθμολόγηση [Ως προς το περιεχόμενο- Ως προς την οργάνωση- Ως προς τη γλώσσα]

B.

(Διευκρίνιση από ΣΕΕ ΠΕ02 Β. Καλοκύρη: Το ακόλουθο διαγώνισμα χρειάζεται να έχετε μαζί σας όσοι/όσες θα συμμετέχετε στο σεμινάριο ΝΕΓ-ΛΟΓ 6-2-20. Το είχα στείλει επίσης με την ανακοίνωση του προηγούμενου σεμιναρίου, που πραγματοποιήθηκε στις 22-1-20.)

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ»**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ**

Όνοματεπώνυμο μαθητή/τριας.....

Τα παρακάτω αποσπάσματα (ΚΕΙΜΕΝΟ 1 ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΟ 2) προέρχονται από το βιβλίο του Fernando Savater «Μιλώντας στον γιο μου για την ηθική και την ελευθερία». Στο πρώτο απόσπασμα (ΚΕΙΜΕΝΟ 1) ο συγγραφέας ασχολείται με την «ηλιθιότητα»² δίνοντας άλλη σημασία από τη συνηθισμένη, ενώ στο δεύτερο απόσπασμα (ΚΕΙΜΕΝΟ 2), από τον επίλογο του βιβλίου, ολοκληρώνει την πραγματεία του με τις τελευταίες συμβουλές προς τον γιο του.

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ο ηλίθιος κουτσαίνει πνευματικά: είναι το πνεύμα του χωλό³ και ασθενές, παρ' όλο που το σώμα του φέρνει βόλτες στον αέρα. Υπάρχουν ηλίθιοι διαφόρων τύπων, να διαλέξεις:

α) Αυτός που πιστεύει ότι δε θέλει τίποτα, αυτός που λέει ότι όλα το ίδιο τού κάνουν, αυτός που ζει με ένα διαρκές χασμουρητό ή σε μόνιμη σιέστα⁴, παρόλο που έχει τα μάτια ανοικτά και δε ροχαλίζει.

β) Αυτός που πιστεύει ότι τα θέλει όλα, το πρώτο που βρίσκει μπροστά του αλλά και το εντελώς αντίθετο: να φύγει και να μείνει, να χορέψει και να παραμείνει καθισμένος, να μασήσει σκόρδα και να δώσει υπέροχα φιλιά, όλα συγχρόνως.

γ) Αυτός που δεν ξέρει τι θέλει και δεν μπαίνει στον κόπο να ψάξει να το βρει. Μιμείται τα θέλω των γύρω του ή τους πάει κόντρα, γιατί, ό,τι κάνει, υπαγορεύεται από την πλειοψηφική γνώμη αυτών που τον περιβάλλουν· είναι κομφορμιστής⁵ χωρίς στοχασμό ή επαναστάτης χωρίς αιτία.

² α) η μειωμένη διανοητική ανάπτυξη, β) (συνεκδοχικά) ο αστόχαστος λόγος ή πράξη, ανοησία (Μπαμπινιώτης, Λεξικό για το σχολείο και το γραφείο)

³ ελαττωματικό, ελλιπές

⁴ η μεσημεριανή ανάπαυση

⁵ αυτός που συμβιβάζεται

δ) Αυτός που ξέρει τι θέλει και ξέρει αυτό που θέλει γιατί το θέλει, αλλά το θέλει χαλαρά, με φόβο ή αδύναμα. Στο τέλος καταλήγει να κάνει πάντα αυτό που δε θέλει και να αφήνει αυτό που θέλει για την επόμενη, μήπως τότε έχει περισσότερο θάρρος.

ε) Αυτός που θέλει με δύναμη, με σφοδρότητα, σχεδόν με βαρβαρότητα, αλλά γελιέται, δεν ξέρει ποια είναι η πραγματικότητα που επιθυμεί, πλανιέται αξιολύπητα και καταλήγει να μπερδεύει το καλό με αυτό που θα τον καταστρέψει.

Όλοι αυτοί οι τύποι ηλιθίων χρειάζονται δεκανίκια, δηλαδή χρειάζονται άλλα, ξένα στηρίγματα, που δεν έχουν καμιά σχέση με την προσωπική ελευθερία και σκέψη. [...]

Και λυπάμαι πιο πολύ ακόμα που οφείλω να σε πληροφορήσω για συμπτώματα ηλιθιότητας που συνηθίζουμε να έχουμε σχεδόν όλοι ... Συμπέρασμα: Συναγερμός! Στη σκοπιά! Η ηλιθιότητα παραμονεύει και δε συγχωρεί!

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η ζωή δεν είναι σαν τα φάρμακα, που όλα κυκλοφορούν με τις οδηγίες χρήσης τους, όπου εξηγούνται οι αντενδείξεις του προϊόντος και αναγράφεται λεπτομερώς η δοσολογία και ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να λαμβάνεται. Τη ζωή μάς τη δίνουν χωρίς συνταγογράφηση και χωρίς οδηγίες χρήσης. Η ηθική δεν μπορεί να αναπληρώσει εντελώς αυτό το έλλειμμα, γιατί δεν είναι τίποτα περισσότερο από το χρονικό των προσπαθειών που κάνουν οι άνθρωποι για να το διορθώσουν. [...]

Γ' αυτό αρνήθηκα να σου δώσω μια σειρά οδηγιών για συγκεκριμένα ζητήματα: για την άμβλωση, για την αντίρρηση συνείδησης, για το ένα και για το άλλο. Ούτε φυσικά είχα την τόλμη να σου κάνω κήρυγμα σε ύφος παραπονεμένου ή ενοχλημένου για τα «κακά» του αιώνα μας: τον καταναλωτισμό, αχ! Την έλλειψη αλληλεγγύης, εχ! Τη μανία του χρήματος, οχ! Τη βία, ουχ! Την κρίση των αξιών, αχ, εχ, οχ, ουχ! Έχω τις απόψεις μου και γι' αυτά και γι' άλλα, αλλά εγώ δεν είμαι «η ηθική» · είμαι απλώς μπαμπάς. Μέσω εμού, το μόνο που μπορεί να σου πει η ηθική είναι να ψάχνεις και να σκέφτεσαι μόνος σου, ελεύθερα, υπεύθυνα, χωρίς να πέφτεις σε παγίδες. Προσπάθησα να σου μάθω τρόπους να βαδίζεις, αλλά ούτε εγώ ούτε κανένας άλλος έχει το δικαίωμα να σε κουβαλήσει στους ώμους του.

Ωστόσο, να τελειώσω με μια συμβουλή; Μια και πρόκειται στη ζωή σου να επιλέγεις, φρόντιζε να κάνεις πάντα τις επιλογές εκείνες που θα σου επιτρέπουν κατόπιν μεγαλύτερο αριθμό άλλων πιθανών επιλογών, όχι αυτές που οδηγούν σε αδιέξοδο. Επίλεξε αυτό που σε κάνει να είσαι ανοικτός στους άλλους, σε νέες εμπειρίες, σε διαφορετικές χαρές. Απόφευγε ό,τι σε κλείνει και ό,τι σε χαντακώνει. Κατά τα άλλα, καλή τύχη και εμπιστοσύνη στον εαυτό σου!

Fernando Savater, 2013 *Μιλώντας στον γιο μου για την ηθική και την ελευθερία*, Αθήνα: Εκδ. Πατάκη, σελ. 106-107 και 194-195 (Διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 (λογοτεχνικό κείμενο)

Το ποίημα «Το μαχαίρι» του Τάσου Πορφύρη (γεν.1931) δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Μανδραγόρας, τχ.60/Απρίλιος 2019, σελ.4.⁶

ΤΟ ΜΑΧΑΙΡΙ

Τούτο το μαχαίρι είναι γερά μπηγμένο
 Στα πλευρά μου ανάμεσα
 Καμπουριάζω απ' τον πόνο
 Παραμιλώ απ' τον πόνο
 Δεν μπορώ να ρίξω ένα ρούχο πάνω μου
 Δεν μπορώ να βγάλω το μαχαίρι ή
 Να το σπρώξω βαθύτερα
 Βολεύτηκα επί πλέον προσέχω
 Πώς κάθομαι πού στέκω πώς
 Κοιμάμαι μα ποιος ενδιαφέρεται;
 Ο καθένας αγκαλιά με την πληγή του.

ΘΕΜΑ Α' (15 μονάδες)

Με συνοπτικό τρόπο να αποδώσεις το νοηματικό περιεχόμενο στον όρο «ηλίθιος», όπως τον εννοεί ο συγγραφέας στο παρακάτω απόσπασμα του κειμένου 1: «α) Αυτός που πιστεύει ότι δε θέλει τίποτα ... καταλήγει να μπερδεύει το καλό με αυτό που θα τον καταστρέψει». (70-80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β'

1^ο ερώτημα (15 μονάδες)

Να γράψεις δίπλα από κάθε γράμμα τη λέξη Σωστό ή Λάθος, ανάλογα με το αν νομίζεις ότι η πρόταση αποδίδει ορθά το νόημα του Κειμένου 2. Στη συνέχεια να τεκμηριώσεις την απάντησή σου, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία από το κείμενο.

- α. Είναι αυστηρά προδιαγεγραμμένη η πορεία που ακολουθούμε στη ζωή μας.
- β. Ο συγγραφέας θέλει να δείξει στο παιδί του τρόπους να πορεύεται στη ζωή του και όχι να τον χειραγωγήσει.
- γ. Ο συγγραφέας δε νιώθει ικανός να συμβουλέψει το παιδί του, γιατί ο ίδιος δεν έχει σχέση με την ηθική.
- δ. Η ηθική υπαγορεύει την ακηδεμόνευτη σκέψη.
- ε. Ο συγγραφέας τον παροτρύνει να είναι επικοινωνιακός και ανοιχτόμυαλος.

⁶ Υπενθυμίζεται ότι το λογοτεχνικό κείμενο δεν έχει απαραίτητα νοηματική συνάφεια με τα μη-λογοτεχνικά κείμενα

2^ο ερώτημα (10 μονάδες)

Στο κείμενο 2 ο συγγραφέας αφενός θέλει να επικοινωνήσει με τον γιο του και αφετέρου θέλει να τον συμβουλευτεί. Να καταγράψεις δύο γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα για κάθε ένα από τους δύο παραπάνω στόχους. (10 μονάδες)

3^ο ερώτημα (15 μονάδες)

3α. «Ούτε φυσικά είχα την τόλμη ... είμαι απλώς μπαμπάς»:

Με βάση το παραπάνω απόσπασμα από το Κείμενο 2 α) να επιλέξεις μία από τις παρακάτω προτάσεις που κατά την άποψή σου αποδίδει το νόημά του και β) να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με αναφορές στο νοηματικό περιεχόμενο και σε γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα. (5 μονάδες)

- i. Ο συγγραφέας ειρωνεύεται τη διαφορετική στάση που κρατούν άλλοι ενήλικοι ως προς τον συμβουλευτικό τους ρόλο απέναντι στους νέους.
- ii. Ο συγγραφέας εκφράζει τη συμπάθειά του σε όσους κρατούν διαφορετική στάση από αυτόν ως προς τον συμβουλευτικό τους ρόλο απέναντι στους νέους.

3β. Να επιλέξετε ποιος από τους επόμενους είναι ο κυρίαρχος τρόπος με τον οποίον οργανώνεται η σκέψη του συγγραφέα στο κείμενο 1

α. Αιτιολογική ανάλυση με καταγραφή επιχειρημάτων

β. Ορισμό και διαίρεση

γ. Περιγραφή και οδηγίες

Να αιτιολογήσετε πώς συμβάλλει ο τρόπος στην αποτελεσματικότητα ή όχι έκφρασης των απόψεων του (μονάδες 10).

ΘΕΜΑ Γ' (15 μονάδες)

Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το θέμα του ποιήματος (Κείμενο 3); Ποια είναι η άποψή σου για τον τρόπο με τον οποίο φαίνεται να αντιμετωπίζεται το θέμα από το ποιητικό υποκείμενο ; (100-150 λέξεις)

ΘΕΜΑ Δ' (30 μονάδες)

Σε άρθρο σου, το οποίο θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σου, επιλέγεις να αναδείξεις ως το πιο σημαντικό για σένα και για τους/ τις συμμαθητές/τριές σου, στους οποίους απευθύνεσαι, ένα από τα συμπτώματα της «ηλιθιότητας» (κείμενο 1) και στη συνέχεια διατυπώνεις τη δική σου άποψη για τους τρόπους με τους οποίους αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί (300 – 350 λέξεις).